

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK
tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon

1. A gyógypedagógia tárgya, célja, feladata

- A magyar gyógypedagógia hagyományai, fogalmi rendszere
- a gyógypedagógia tudományos megközelítése
- paradigmaváltások a gyógypedagógiában.

Földes Petra (2002): Az egyéni deficitől a társadalmi felelősségig. *Új Pedagógiai Szemle* 2002/4.52-63.

<https://epa.oszk.hu/00000/00035/00059/2002-04-be-Foldes-Egyeni.html>

Gordosné Szabó Anna (2004): A hagyományait megőrizve megújult magyar gyógypedagógiai tevékenység In: Gordosné Szabó Anna (szerk.) (2004): *Gyógyító pedagógia*. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 11-18.

Mesterházi Zsuzsa (2000): A gyógypedagógia mint tudomány. In: Illyés Sándor (szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek*. ELTE BGGYFK, Budapest. 39-80.

Illyés Sándor (2000): A magyar gyógypedagógia hagyományai és alapfogalmai. In.: Illyés Sándor (szerk.) *Gyógypedagógiai alapismeretek*. BGGYTF, Budapest, 15-38.

Meggyesné Hosszu Tímea (2012): Paradigmaváltás a gyógypedagógiában In: Benedek- Vadász (szerk) (2012): *Perspektívák a neveléstudományban*. Válogatás a Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola kutatóinak írásaiból, Pécs, 370-382.

Könczei György (szer., 2009): A funkcióképesség, a fogyatékoság és az egészség nemzetközi osztályozása. Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar. 7-23.o

<http://mek.oszk.hu/09700/09756/09756.pdf>

2. A tanulási akadályozottság meghatározása, az állapot jellemzői

- nemzetközi alapfogalmak, állásfoglalások és ajánlások,
- a terminológia változásai a magyar gyógypedagógia történetben,
- a tanulási akadályozottság meghatározásának pszichometriai – szociális – biológiai kritériumai, súlyossági kategóriák,
- a megjelenési gyakoriság,
- a tanulási akadályozottság elhatárolása más állapotoktól,
- a tanulási akadályozottság és az enyhe értelmi fogyatékoság viszonya
- a tanulásban akadályozott gyermekek jellemzői az óvodában és az iskolában.

Faragóné Bircsák Márta és Papp Gabriella (2011): Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény (EGYMI) feladatai, tevékenysége a tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók szolgálatában. In: Papp Gabriella (szerk.): *A diagnózistól a foglalkozási rehabilitációig – Új utak és eredmények a tanulásban akadályozott személyek gyógypedagógiájában*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 103-113.

https://gyogyped2013.ucoz.net/ld/2/298_A_diagnozistl_a_.pdf

Fejes József Balázs és Szenczi Beáta (2010): Tanulási korlátok a magyar és amerikai szakirodalomban. *Gyógypedagógiai Szemle*, **38.** 4. sz. 273-287.

Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek*. ELTE BGGYFK, Budapest.

Józsa Krisztián és Fazekasné Fenyvesi Margit (2008): Tanulásban akadályozott gyermekek tanulási motivációja. In: Szabó Ákosné (szerk.): *Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből*. Educatio, Budapest. 157-181.

http://www.kooperativ.hu/idegen_nyelv/sni-tanari-segedanyagok/sni-kezikonyvek/foiskolai_tanulmanykotet.pdf

Meggyesné Hosszu Tímea, Nagyné Hegedűs Anita (2015): *A tanulásban akadályozottak pedagógiájának komplex megközelítése*. Digitális tananyag. SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet. Szeged. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/elerhetoek-az-elkeszult-digitalis-tananyagok/>

Mesterházi Zsuzsa (2006): A (gyógy)pedagógiai diagnosztikai munkát segítő alapfogalmak. I. Osztályozási rendszerek- állapotleíró fogalmak. In: Zsoldos Márta (szerk.): *(Gyógy)pedagógiai diagnosztika és tanácsadás. Kézikönyv a nevelési tanácsadóknak, szakértői és rehabilitációs bizottságokban végzett komplex vizsgálathoz*. OM, Fogyatékos Gyermekek, Tanulók Felzárkóztatásáért Országos Közalapítvány, Budapest.

Mesterházi Zsuzsa (2019): A tanulási akadályozottság fogalmának kialakulása. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (88-92.; 92-117.)

Szabó Ákosné (2008, szerk.): *Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhaszú Társaság, Budapest. 11-37. http://www.kooperativ.hu/idegen_nyelv/sni-tanari-segedanyagok/sni-kezikonyvek/foiskolai_tanulmánykotet.pdf

3. A tanulási akadályozottság diagnózisa, a diagnosztikus folyamat

- a diagnosztika, a diagnózis fogalma

- a gyógypedagógiai és pszichológiai vizsgáló eljárások csoportosításának lehetőségei (módszerek és vizsgálati területek szerint)

- a team-munka, a szakemberek kompetenciája a diagnosztikus folyamatban.

Gereben Ferencné (2014): *A gyógypedagógiai fejlődési pszichopatológia gyógypedagógiai nézőpontból*. Gyógypedagógiai Szemle 2014. XLII. 3. https://www.prae.hu/prae/gyosze.php?menu_id=102&jid=50&jaid=702

A pszichológiai teszthasználat irányelvei

(Magyar Pszichológiai Társaság Tesztbizottsága ideiglenesen elfogadta 2014. november 14-én.) <https://akjournals.com/view/journals/0016/73/2/article-p125.xml>

http://mpt.hu/wp-content/uploads/2014/10/Teszthaszn%C3%A1lati_Ir%C3%A1nyelvek_2015_december.pdf

Fazekasné Fenyvesi Margit – Józsa Krisztián (2006): A DIFER programcsomag alkalmazási lehetősége tanulásban akadályozott gyermekeknél I. rész. *Gyógypedagógiai Szemle*, XXXIV. 2. 133-142. o. http://epa.oszk.hu/03000/03047/00033/pdf/EPA03047_gyosze_2006_2_133-141.pdf

Fazekasné Fenyvesi Margit – Józsa Krisztián (2006): A DIFER programcsomag alkalmazási lehetősége tanulásban akadályozott gyermekeknél II. rész. *Gyógypedagógiai Szemle*, XXXIV. 3. 161-177. o. https://epa.oszk.hu/03000/03047/00034/pdf/EPA03047_gyosze_2006_3_161-176.pdf

Fazekasné Fenyvesi Margit (2015): *Pedagógiai diagnosztika*. Digitális tananyag. SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet. Szeged. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/elerhetoek-az-elkeszult-digitalis-tananyagok/>

Gereben Ferencné (2004): *Diagnosztika és gyógypedagógia*. In: Gordosné Szabó A. (szerk.) *Gyógyító pedagógia-nevelés és terápia*. Medicina Könyvkiadó, Budapest. 87 – 104.

Lányiné Engelmayer Ágnes (2014): *Változásban a pszichológiai és gyógypedagógiai diagnosztika. Neveléstudomány*, 3. 33-52. http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2014/nevelestudomany_2014_3_33-52.pdf

Meggyesné Hosszu Tímea, Nagyné Hegedűs Anita (2015): *A tanulásban akadályozottak*

pedagógiájának komplex megközelítése. Digitális tananyag. SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet. Szeged. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/elerhetoek-az-elkeszult-digitalis-tananyagok/>

Mesterházi Zsuzsa (2019): A tanulási akadályozottság fogalmának kialakulása. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (88-92.; 92-117.)

Mészáros Andrea (2014): Komplex állapotfelmérés protokolláris szemlélettel. *Gyógypedagógiai Szemle*. 2014.3.

Mohai Katalin (2009): A diagnosztika szerepe a sikeres fejlesztésben. *Gyógypedagógiai Szemle*. 5. sz. http://www.prae.hu/prae/gyosze.php?menu_id=102&jid=30&jaid=430

Nagyné Réz Ilona, Csepregi András, Puhala Ildikó és Bozsikné Vig Marianna (2015): A szakértői bizottsági tevékenység protokollja. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest http://www.educatio.hu/pub_bin/download/tamop342b/protokoll_kiadvanyok/szakertoi_bizottsagi_tevékenysseg.pdf

Torda Ágnes és Nagyné Réz Ilona (2015): *Alapprotokoll. A pedagógiai szakszolgálati tevékenységek alapprotokollja*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest http://www.educatio.hu/pub_bin/download/tamop342b/protokoll_kiadvanyok/alapprotokoll.pdf

4. A tanulásban akadályozott gyermekek intézményes nevelése-oktatása

- az intézményhálózat kialakulásának története Magyarországon és külföldön
- a jelenlegi intézményhálózat ismertetése
- az EGYMI létrejötte, feladatellátása
- az összefüggő szakmai gyakorlat színhelyéül szolgáló intézmény struktúrája, feladata, célja, működése, kapcsolata a partnerintézményekkel.

Adaptációs kézikönyv (2008): *Gyakorlati útmutató integráló pedagógusoknak*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest. http://sulinovaadatbank.hu/letoltes.php?d_id=15019

Gaál Éva (2000): A tanulásban akadályozott gyermekek az óvodában és az iskolában. In: Illyés Sándor (szerk.): *Gyógypedagógiai alapismeretek*. ELTE BGGYFK, Budapest.

Jenei Andrea, Horváth Péter, Mesterházi Zsuzsa és Mile Anikó (2019): Társadalmi válaszok. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (119-154.; 199-203.)

Meggyesné Hosszu Tímea, Nagyné Hegedűs Anita (2015): *A tanulásban akadályozottak pedagógiájának komplex megközelítése*. Digitális tananyag. SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet. Szeged. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/elerhetoek-az-elkeszult-digitalis-tananyagok/>

Mesterházi Zsuzsa (2001): Tanulásban akadályozottak, a tanulásban akadályozottak gyógypedagógiája. *Gyógypedagógiai Lexikon*, ELTE BGGYFK, Budapest. 155-158.

Mile Anikó és Papp Gabriella (2015): Társadalmi és intézményi szintű elvárások az együttnevelést támogató gyógypedagógia gyakorlatában. In: Tóth Péter és Holik Ildikó (szerk., 2015): *Új kutatások a neveléstudományokban 2015*. MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága Óbudai Egyetem. ELTE Eötvös Kiadó, 2016. 175-183.
http://www.eltereader.hu/media/2016/12/UKN_2016_WEB.pdf

Szabó Ákosné (2008, szerk.): *Tanulmányok a tanulásban akadályozottak pedagógiája és határtudományai köréből*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest. http://www.kooperativ.hu/idegen_nyelv/sni-tanari-segedanyagok/sni-kezikonyvek/foiskolai_tanulmanykotet.pdf

Faragóné Bircsák Márta és Papp Gabriella (2011): Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény (EGYMI) feladatai, tevékenysége a tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók szolgálatában. In: Papp Gabriella (szerk.): *A diagnózistól a foglalkozási rehabilitációig – Új utak és eredmények a tanulásban akadályozott személyek gyógypedagógiájában*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 103-113.

https://gyogyped2013.ucoz.net/ld/2/298_A_diagnozistl_a_.pdf

5. Nevelési célok és oktatási tartalom a tanulásban akadályozott gyermekek általános iskolájában

- a tanulásban akadályozott tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

- nevelési és oktatási alapelvek és célok műveltségi területenként, a sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának irányelvei, az oktatás tartalmát meghatározó kerettantervek

- intézményi alapdokumentumok.

Czibere Csilla és Kisvári Anna (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Életpálya-építés*. sulNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/A_tanulasban_akadalyozottak/Czibere_es_Kisvari.pdf

Cseh Eleonóra (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Matematika*. sulNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

<https://docplayer.hu/19076365-Ajanlasok-tanulasban-akadalyozott-gyermekek-tanulok-kompetencia-alapu-fejlesztesehez.html>

Meggyesné Hosszu Tímea, Nagyné Hegedűs Anita (2015): *A tanulásban akadályozottak pedagógiájának komplex megközelítése*. Digitális tananyag. SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet. Szeged. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/elerhetoeek-az-elkeszult-digitalis-tananyagok/>

Mesterházi Zsuzsa (2019): Az iskolai nevelés tartalmi szabályozása. A gyógypedagógiai nevelési folyamat. Az iskola szervezetének működése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (232-253.; 166-169.)

Papházy Éva (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Szociális-életviteli és környezeti kompetenciák*. sulNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

<http://www.kooperativ.hu/szockomp/ajanlasok/szocialis-10.pdf>

Rottmayer Jenő (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Szövegértés- szövegalkotás*. sulNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

<http://www.kooperativ.hu/szovegertes/ajanlasok/szovegertes-10.pdf>

Vargáné Mező Lilla (2008, szerk.): *Fókuszban az egyén. Hogyan készítsünk egyéni fejlesztési tervet? Fogyatékos személyek esélyegyenlőségéért Közalapítvány*, Budapest. Internetes elérhetőség:

<https://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/05/Fokuszbzan.pdf>

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam. Oktatási Hivatal, 2020. https://www.oktatas.hu/koznevelis/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/SNI_1_4evf

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5–8. évfolyam. Oktatási Hivatal, 2020. https://www.oktatas.hu/koznevelis/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/enyhe_sni_5_8

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei. Oktatási Hivatal, 2020. https://www.oktatas.hu/koznevelis/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok

6. A tanulási képesség

- a tanulási képesség fogalma, általános jellemzői
- a tanulás értelmezése biológiai, kognitív pszichológiai, pedagógiai szempontból
- a tanulási képesség mérése, tanulásdiagnosztikai eljárások
- a tanulási képesség fejlesztése
- a gyakorlat során tapasztalt tanórán kívüli fejlesztő tevékenységek, terápiai bemutatása.

A pszichológiai teszthasználat irányelvei

(Magyar Pszichológiai Társaság Tesztbizottsága ideiglenesen elfogadta 2014. november 14-én.)

[http://mpt.hu/wp-](http://mpt.hu/wp-content/uploads/2014/10/Teszthaszn%C3%A1lati_Ir%C3%A1nyelvek_2015_december.pdf)

[content/uploads/2014/10/Teszthaszn%C3%A1lati_Ir%C3%A1nyelvek_2015_december.pdf](http://mpt.hu/wp-content/uploads/2014/10/Teszthaszn%C3%A1lati_Ir%C3%A1nyelvek_2015_december.pdf)

Csapó Benő (2003): *A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése*. Akadémiai Kiadó, Budapest 88-115.

<https://docplayer.hu/23561831-A-kepesssegek-fejlodes-e-es-iskolai-fejlesztese.html>

Fazekasné Dr. Fenyvesi Margit (2015): Pedagógiai diagnosztika. Digitális tananyag. SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet. Szeged. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/elerhetoek-az-elkeszult-digitalis-tananyagok/>

Mesterházi Zsuzsa (2019): A tanulási képesség. A tanulási képesség atipikus fejlődése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (57-63.; 256-259.)

7. A kognitív képességek rendszere, a matematika tanítás szerepe és lehetőségei a kognitív képességek fejlesztésében

- a kognitív képességek rendszere, az egyes területek vizsgálati lehetőségei
- a kognitív fejlődés szakaszai (Piaget)
- a tanulásban akadályozott tanulók matematika tanításának sajátosságai, módszerei, eszközei (számolási képesség fejlődése, a természetes szám fogalmának előkészítése, kialakítása, mennyiségállandóság)
- a metakogníció fejlesztési lehetőségei a tanulásban akadályozott gyermekek matematika tanításában.

Csapó Benő (2003): *A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése*. Akadémiai Kiadó, Budapest 88-115.

<https://docplayer.hu/23561831-A-kepesssegek-fejlodes-e-es-iskolai-fejlesztese.html>

Dékány Judit: Tanulási sikeresség és matematikai kompetencia. *Gyógypedagógiai Szemle* 2009/5

http://epa.oszk.hu/03000/03047/00047/pdf/EPA03047_gyosze_2009_5_356-361.pdf

Fazekasné Fenyvesi Margit (2011): A metakogníció fejlesztési lehetőségei a tanulásban akadályozott gyermekeknél In: Papp (szerk.) (2011): *A diagnózistól a foglalkozási rehabilitációig*. ELTE Eötvös Kiadó, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, Budapest, 113-129.

https://gyogyped2013.ucoz.net/_ld/2/298_A_diagnzistl_a_.pdf

Lányiné Engelmayer Ágnes (2004): *Képességzavarok diagnosztikája és terápiája a gyógypedagógiai pszichológiában*. Akadémia Kiadó, Budapest

http://epa.oszk.hu/03000/03047/00026/pdf/EPA03047_gyosze_2004_3_222-226.pdf

Mesterházi Zsuzsa (2019): A kognitív képességek összetevői. A kognitív képességek nevelése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (259-286.)

Vargáné Molnár Márta, Höfflerné Péntes Éva, Szenczi-Velkey Beáta (2012): A kognitív képességek

8. A szociális kompetencia fejlesztése tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók esetén

- a szociális kompetencia fogalma, struktúrája, összetevői
- a szociális képességek fejlesztésének lehetőségei: az érdekérvényesítő, az érzelmi, a szociális problémamegoldó, a megküzdési képességek, a szociális kommunikáció, a mentalizációs képesség fejlesztése
- a szociális képességek fejlesztése életkorok (óvodáskortól felnőttkorig) és szinterek (óvodai, iskolai, iskolán kívüli) szerint
- a szociometria fogalma, szerepe a tanulásban akadályozott tanulók közösségben elfoglalt helyzetének felismerésében

Balázs János és Perlusz Andrea (2008): Az empátia, tolerancia és segítőkészség vizsgálatára kidolgozott eljárás első alkalmazásának tapasztalatai. *Iskolakultúra*. 2008/ 1-2.

<https://epa.oszk.hu/00000/00011/00119/pdf/2008-1-2.pdf#page=90>

Bank Éva (2016): Pszichés és viselkedési problémák megjelenése enyhén értelmi fogyatékos gyermekek körében. *Gyógypedagógiai Szemle*. 2016/1.

http://epa.oszk.hu/03000/03047/00071/pdf/EPA03047_gyosze_2016_1_015-030.pdf

Herbainé Szekeres Erika – Szekeres Ágota (2016): Enyhén értelmi fogyatékos gyermekeket integráló „jó” és „rossz” közösségek összehasonlítása. *Gyógypedagógiai Szemle* (3). pp. 149-167.

http://real.mtak.hu/28067/7/GYOSZE_2016_03_Szekeres_2.pdf

Kasik László, Lesznyák Márta, Máténé Homoki Tünde és Tóthné Aszalai Anett (2012): A szociálisprobléma-megoldó gondolkodás vizsgálata többségi és tanulásban akadályozott diákok körében. In: Kozma Tamás és Perjés István (szerk.): *Új kutatások a neveléstudományokban 2011*. MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 63–81. <http://www.nevelestudomany.hu/kiadvanyok/>

Mesterházi Zsuzsa (2019): A szociális képességek nevelése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (389-404.)

Szekeres Ágota (2012): Integráltan tanuló, enyhén értelmi fogyatékos gyermekek szociális helyzetének felmérése szociometria segítségével. *Iskolakultúra*, 2012/11. 3-23.

http://real.mtak.hu/56577/1/EPA00011_Iskolakultura_2012-11_003-023.pdf

Papházy Éva (2006, szerk.): *Ajánlások tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez – Szociális-életviteli és környezeti kompetenciák*. suliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési KHT, Budapest.

<http://www.kooperativ.hu/szockomp/ajanlasok/szocialis-10.pdf>

Zsolnai Anikó (2013): Szociális tanulás – szociális viselkedés

http://pedagogus.edia.hu/sites/default/files/public/2_1/Zsolnai_2013b.pdf

Szabó Ákosné (2013): A szociális képességek fejlesztésének módszertana. Digitális tananyag. [https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-](https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-0007_szocialis_kepessegek_fejlesztese_nek_modszertana/TANANYAG/02_4_1.html)

[0007_szocialis_kepessegek_fejlesztese_nek_modszertana/TANANYAG/02_4_1.html](https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-0007_szocialis_kepessegek_fejlesztese_nek_modszertana/TANANYAG/02_4_1.html)

9. A kommunikációs kompetencia

- a kommunikációs kompetencia fogalma, rendszere
- a kommunikációs képességek fejlődése
- a tanulásban akadályozott gyermekek kommunikációs képességének (verbális, nonverbális) jellemzői

- az anyanyelvi oktatás feladatai, eszközei, módszerei és fejlesztési lehetőségei (írás, olvasás, olvasástanítási módszerek, olvasmány feldolgozás, szövegértés, szövegalkotás) a tanulásban akadályozott tanulóknál.

Fazekasné Fenyvesi Margit és Józsa Krisztián (2012): A beszédhanghallás és a beszédhiba összefüggése tanulásban akadályozott gyermekek esetében. *Gyógypedagógiai Szemle*, 2012. 1. sz.1-14.

https://epa.oszk.hu/03000/03047/00055/pdf/EPA03047_gyosze_2012_1_001-013.pdf

Gaál Éva, Hámosi Jánosné és Papp Gabriella (2004): *Anyanyelv és irodalom*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Hargitai Katalin (2010): *Módszertani kézikönyv a Játék tankönyvekhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Macher Mónika (2017): Tanulásban akadályozott szakiskolás fiatalok hallás utáni szövegértési teljesítménye. In:

Prax Levente, Hoss Alexandra (szerk., 2017): *Találkozások az anyanyelvi nevelésben 3.* PTE BTK Nyelvtudományi Tanszék Film-Virage Kulturális Egyesület, 2017. 120-131.

Papp Gabriella (2010): A tanulásban akadályozott tanulók és az olvasás. *Olvasáspedagógia*. 2010/1. http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/a_tanulasban_akadalyozott_tanulok_es_az_olvasas

Papp Gabriella (2013): *Kommunikációs képességek fejlesztésének módszertana*. Digitális Tankönyv. ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar.

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-0007_kommunikacios_kepessegek_fejlesztesenek_modszertana/TANANYAG/01_1.html

Papp Gabriella (2019): A kommunikációs képességek nevelése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (336-345.)

Józsa Krisztián és Steklács János (2009): Az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése. *Magyar Pedagógia*, 109. évf. (2009) 4. szám 365–397.

http://www.magyarpedagogia.hu/document/Jozsa_MP1094.pdf

Nagy József (2004): Olvasástanítás: A megoldás stratégiai kérdései. *Iskolakultúra* 3. sz.

http://www.edu.u-szeged.hu/difer/download/nagy_olvasas.pdf

10. Az orientációs képességek

- az orientációs képességek fogalma, fejlődése, típusai

- az orientációs képességek vizsgálata

- az orientációs képességek fejlesztése életkorok és tantárgyak szerint

- a metakogníció fejlesztési lehetőségei a tanulásban akadályozott gyermekek történelem és természettudományos tantárgyainak tanításában.

Fazekasné Fenyvesi Margit (2013): *Az orientációs és a kreatív képességek fejlesztése*. Digitális főiskolai jegyzet.

Fazekasné Fenyvesi Margit (2019): Az orientációs képességek nevelése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (377-389.)

Makádi Mariann Farkas Bertalan Péter Horváth Gergely (2013): Tanulási-tanítási technikák a földrajztanításban. 2013 Eötvös Loránd Tudományegyetem
http://www.eltereader.hu/media/2014/05/Tanulasi_tanitasi_READER.pdf

11. A motoros képességek

- a motoros képességek fejlesztésnek célrendszere, felosztása
- a mozgásfejlődés menete, az egyes életszakaszok jellemzői
- a tanulásban akadályozott gyermekek eltérő motoros fejlődésmenetének jelei, sajátosságai
- a motoros képességek fejlesztése életkorok és szinterek szerint
- a tanulásban akadályozott tanulók tehetséggondozásának lehetőségei, szinterei, versenyzési lehetőségek.

Makszin Imre (2002): *A testnevelés elmélete és módszertana*. Budapest – Pécs. Dialóg Campus Kiadó.
https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/2907/testneveles_elmelete_es_modszertana.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Virányi Anita (2013): A motoros képességek fejlesztésének módszertana. Digitális tananyag. Virányi Anita (2013): A motoros képességek fejlesztésének módszertana. Digitális tananyag.
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/2009-0007_motoros_kepessegek_fejlesztese_modszertana/adatok.html

Virányi Anita (2019): A motoros képességek nevelése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (345-361.)

12. A kreatív képességek

- a kreativitás, a kreatív képességek fogalma, fejlődése
- a kreatív képességek típusai, vizsgálata
- a kreativitás folyamatának lépései, feltételei segítő és gátló tényezők
- a kreatív képességek fejlesztése életkorok és szinterek szerint a tanulásban akadályozott tanulók esetén.

Csikszentmihályi Mihály (2008.): *Kreativitás*. Akadémiai Kiadó
<https://docplayer.hu/803805-Csikszentmihalyi-mihaly-kreativitas-a-flow-es-a-felfedezes-avagy-a-talalekonysag-pszichologiaja-akademiai-kiado-budapest.html>

Fazekasné Fenyvesi Margit (2013): *Az orientációs és a kreatív képességek fejlesztése*. Digitális főiskolai jegyzet. www.tankonyvtar.hu

Fazekasné Fenyvesi Margit és Kaibinger Pál (2019): A kreatív és művészeti képességek nevelése. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (361-376.)

Janurik Márta és Józsa Krisztián (2016): Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek zenei képességének fejlettsége. *Magyar Pedagógia*. 1.sz. 25-50.
http://www.magyarpedagogia.hu/document/Janurik_MPed20161.pdf

Kokas Klára (1992.): *A zene felemeli kezeimet*. Akadémiai Kiadó
http://misc.bibl.u-szeged.hu/43501/1/iskolakultura_1992_023_024_089-092.pdf

Mező Ferenc (2011): A kreativitás fejlesztésének módszerei. Münnich Ákos (szerk.): *A kreativitás több szempontú vizsgálata*. Didakt Kiadó, Debrecen, 49-65.o.
http://rmsz.ro/uploaded/tiny/files/magiszter/2015/tavasz/05mezokkreativitas06_20.pdf

Sándor Éva és Horváth Péter (1995): *Képzőművészeti pedagógiai terápia*. BGYTFFK. Budapest.

http://95.140.35.104/szakteruletek/sajatos/hasznos/muvterapia/muv_terapia.htm

Tóth László (2011): A kreativitás mérésének módszerei. Münnich Ákos (szerk): *A kreativitás többszemponú vizsgálata*. Didakt Kiadó, Debrecen, 41-49.o.

http://www.mateh.hu/tehetsegkonyvtar/Dr_Toth_tanulmanyok/A_kreativitas_merese.pdf

13. A tanulásban akadályozott gyermekek integrált nevelésének pedagógiája

- az integráció kialakulásához vezető út, társadalmi folyamatok, jogszabályi feltételek változása nemzetközi és hazai viszonylatban
- az integráció és az inklúzió értelmezése, egymáshoz való viszonyuk a mai magyar köznevelésben
- az integrált nevelés pedagógiai feltételei
 - az integrált nevelés-oktatás feltételei: a társadalom, a család, az oktatási intézmény szerepe
- az EGYMI szerepe az integrációban
- a pedagógus és a gyógypedagógus együttműködése
- integrációs modellek, a tanulásban akadályozott tanulók együttnevelési modelljei
- hazai jó gyakorlatok ismertetése.

Bánfalvy Csaba (2009): A fogyatékos emberek integrációjáról (A magyarországi integrációs folyamat és helyzet). *Esély – Társadalom- és szociálpolitika*, 2009/2 (3-16 o.)

http://www.esely.org/kiadvanyok/2009_2/001BANFALVY.pdf

Faragóné Bircsák Márta és Papp Gabriella (2011): Az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény (EGYMI) feladatai, tevékenysége a tanulásban akadályozott gyermekek, tanulók szolgálatában. In: Papp Gabriella (szerk.): *A dignózistól a foglalkozási rehabilitációig – Új utak és eredmények a tanulásban akadályozott személyek gyógypedagógiájában*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. https://gyogyped2013.ucoz.net/_ld/2/298_A_diagnzistl_a_.pdf

Kiss Dóra és Szekeres Ágota (2016): Egy és két enyhén értelmi fogyatékos tanulót integráló osztályközösségek összehasonlítása. *Iskolakultúra*, 26. évfolyam, 2016/12. szám

http://epa.oszk.hu/00000/00011/00211/pdf/EPA00011_iskolakultura_2016_12_01.pdf

Locsmándi Alajos (2009): Ahol jó gyermeknek lenni. Gyermekek Háza Klebelsberg Kuno Általános Iskola és Gimnázium

<https://ofi.oh.gov.hu/ahol-jo-gyermekeknek-lenni>

Meggyesné Hosszu Tímea, Nagyné Hegedűs Anita (2015): *A tanulásban akadályozottak pedagógiájának komplex megközelítése*. Digitális tananyag. SZTE JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet. Szeged. <http://www.jgypk.hu/mentorhalo/elerhetoeek-az-elkeszult-digitalis-tananyagok/>

Papp Gabriella (2002): Tanulásban akadályozott gyermekek iskolai integrációja a szakemberek közötti kooperáció tükrében. *Magyar Pedagógia*, 102. 2. sz. 159-178.

http://www.magyarpedagogia.hu/document/gabriella_papp-children_with_learning_problems.pdf

Papp Gabriella (2003): Tanulói kooperáció a tanulásban akadályozott gyermekek integrált oktatásában. *Gyógypedagógiai Szemle*, 3. sz. 161-169.

https://epa.oszk.hu/03000/03047/00023/pdf/EPA03047_gyosze_2003_3_161-169.pdf

Papp Gabriella (2007): A pedagógus megváltozott felelőssége az együttnevelésben. *Gyógypedagógiai Szemle*, 2. 114-118.

http://epa.oszk.hu/03000/03047/00037/pdf/EPA03047_gyosze_2007_2_114-118.pdf

Papp Gabriella (2012): Az integráció, inklúzió fogalmak tartalmi elemzése gyógypedagógiai megközelítésben nemzetközi és magyar szintén. In. *Gyógypedagógiai Szemle* 2012/4.

https://epa.oszk.hu/03000/03047/00058/pdf/EPA03047_gyosze_2012_4_295-304.pdf

Papp Gabriella – Mile Anikó (2012): Gyógypedagógiai iskola, EGYMI, referenciainstítútmeny... Iskolakultúra. (5) 76 – 83.

http://real.mtak.hu/56638/1/EPA00011_Iskolakultura_2012_05_076-083.pdf

Papp Gabriella és Szekeres Ágota (2019): Integrált nevelés, inklúzív iskola. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (461-493.)

Tony Booth és Mel Ainscow (2009): *Inklúziós Index – Útmutató az inklúzív iskolák fejlesztéséhez*. Csefkó Monika, Csepregi András, és a Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete, Békéscsaba https://www.eenet.org.uk/resources/docs/Index_Hungarian.pdf

14. Tanulási zavarok

- **a tanulási zavar meghatározása, okai, jellemzői**
- **a tanulási zavar típusai (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia), az egyes típusok tünetei**
- **figyelmeztető jelek óvodában, kisiskolás korban - a tanulási zavar feltárásának folyamata**
- **a szakértői bizottsági (megyei és tankerületi szakértői bizottsági) tevékenység szerepe a diagnosztikus folyamatban**
- **az EGYMI szerepe a terápiás folyamatban**
- **a prevenció és reedukáció módszerei.**

Dékány Judit és Mohai Katalin (2012): Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek, tanulók komplex vizsgálatának diagnosztikus protokollja – Specifikus tanulási zavarok (írott nyelvhasználat zavarai, diszkalkulia). Educatio, Budapest. Elektronikus

http://paks.tmps.hu/userfiles/files/diagnosztikai_kezikonyv_9fejezet.pdf

Csépe Valéria (2008): Olvasás. In: Csépe Valéria, Győri Miklós és Ragó Anett (szerk.): *Általános pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás*. Osiris, Budapest. 155-179.

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_altalanos_pszichologia_3/index.html

Farkasné Gönczi Rita és Gerebenné Várbíró Katalin (2019): A tanulási zavar. In: Mesterházi Zsuzsa és Szekeres Ágota (szerk., 2019): *A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése*. Egyetemi tankönyv. Bővített és átdolgozott kiadás. Eötvös Kiadó, Budapest. ISBN 978 963 7155 70 3. (68-88.)

Polgárdi Veronika, Láz Csabáné és Dékány Judit (2018): Alapismeretek a Diszkalkulia Pedagógiai Vizsgálatáról. Gyermeknevelés 2018. 1.

http://gyermekneveles.tok.elte.hu/18_1/gyn_2018_1_polgardi_laz_dekany_24-54.pdf

Dékány Judit (2009): Tanulási sikeresség és matematikai kompetencia. *Gyógypedagógiai Szemle*, 5. sz. 356-361.

http://www.eltereader.hu/media/2014/01/GYOSZE_2009_5_READER1.pdf

Gyarmathy Éva (1998): A tanulási zavarok azonosítása és kezelése az óvodában és az iskolában. *Új Pedagógiai Szemle*, 48. 11. sz. 68-76.

<https://epa.oszk.hu/00000/00035/00021/1998-11-lk-Gyarmathy-Tanulasi.html>

Hargitai Katalin (2010): *Módszertani kézikönyv a Játék tankönyvekhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Kohlmann Ágnes (2010): Diszlexia és idegennyelv-oktatás. *Iskolakultúra* 2010.10. 38-49.

<http://epa.oszk.hu/00000/00011/00151/pdf/2010-10.pdf>

Krajcsi Attila (2010): A numerikus képességek zavarai és diagnózisuk. *Gyógypedagógiai Szemle*, 2. sz. 93-113.o.

http://epa.oszk.hu/03000/03047/00049/pdf/EPA03047_gyosze_2010_2_093-113.pdf

Lőrík József: Az írott nyelv zavarai: diszlexia, diszgráfia. MLSZSZ. Elektronikus elérhetőség
<http://www.mlszsz.hu/files/Az%20%C3%ADrott%20nyelv%20zavarai.pdf>

Vargáné Mező Lilla (2008, szerk.): *Fókuszban az egyén. Hogyan készítsünk egyéni fejlesztési tervet?*
Fogyatékos személyek esélyegyenlőségéért Közalapítvány, Budapest. Internetes elérhetőség:
<https://fszk.hu/wp-content/uploads/2016/05/Fokuszban.pdf>

Jogszábai háttér (valamennyi tételhez):

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről és módosításai

5/2020. Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

15/2013 EMMI rendelet A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam. Oktatási Hivatal, 2020.
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/SNI_1_4evf

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5–8. évfolyam. Oktatási Hivatal, 2020.
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettantervek_sni_tanulok/enyhe_sni_5_8

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei. Oktatási Hivatal, 2020.
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok

A Szegedi Tudományegyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata elérhető:
URL: <http://www.u-szeged.hu/egyetem/szabalyzatok/tanulmanyi>